

MIKKO MARTTINEN

TONY HALME

Uho, tuho ja perintö

悪侍

死

WSOY

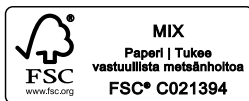
MIKKO MARTTINEN

TONY HALME

Uho, tuho ja perintö

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

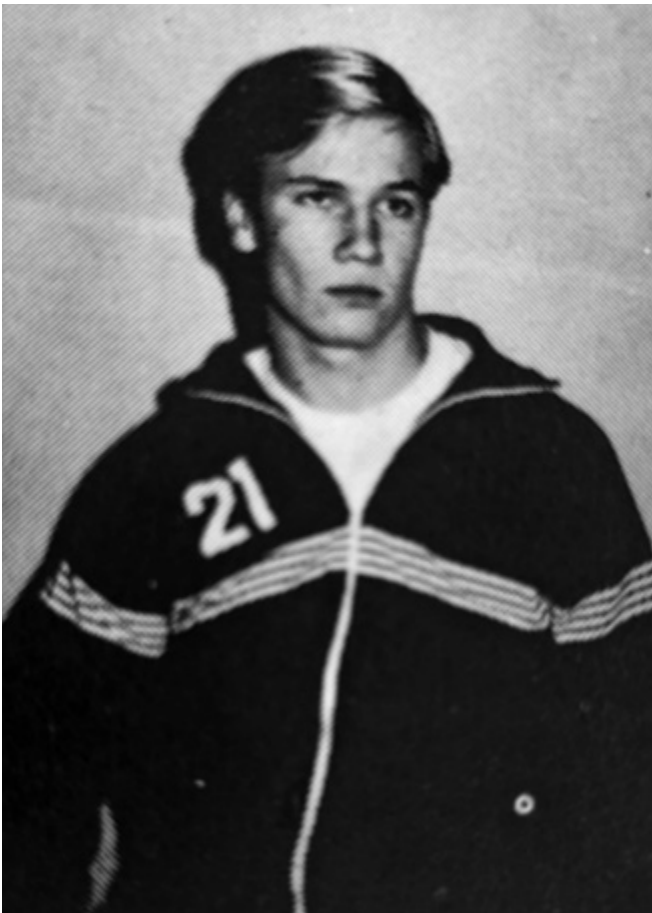

Tämän kirjan kirjoittamista ovat tukeneet Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö, WSOY:n kirjallisuussäätiö sekä Uuden Suomettaren Säätiö.

© Mikko Marttinen ja WSOY
Werner Söderström Osakeyhtiö

ISBN 978-951-0-50579-3
PAINETTU EU:SSA

I OSA

»Haistakaa vittu»

Paidaton Tony Halme karjui kehän kulmassa polviltaan, punaisten nyrkkeilyhanskojen peittämät nyrkit kohotettuna. Sitten hän nousi ylös, lähti askeltaamaan kanveesilla ja kohotti uudelleen paksut käsivartensa sivuilleen, kuin ristillä riippuva kalju, hikinen, 130-kiloinen Kristus.

Halme katsoi julma ilme kasvoillaan Helsingin jäähallin täyttä katsomoa, veti keuhkonsa täyteen ilmaa ja huusi:

»Haistakaa vittu!»

Halme oli juuri tyrmännyt Jukka Järvisen ammattinyrkkeilyn raskaan sarjan SM-ottelussa syyskuussa 1997. Myöhemmin hän kuvasi ottelun jälkeistä tunnetta elämänsä parhaaksi.

On selvää, että huuto ei ollut osoitettu pelkästään jäähallin yleisölle. Se oli huuto, johon tiivistyi yli 30 vuotta katkeruutta.

Se oli huuto äidille ja jokaiselle känniselle äijälle, jotka se pieneen kerrostaloasuntoon toi.

Se oli huuto sille yhdelle vitun englanninmaikalle, joka aina heitti ulos luokasta. Ja kaikille muillekin opettajille, jotka eivät osanneet muuta kuin vittuilla.

Se oli huuto Drumsö bättre folkille ja niiden lacosteille ja leviksille ja bileille, joihin haisevia köyhiä ei otettu. Se oli huuto tän paskamaan kateelliselle kansalle ja sen päättäjille ja virkamiehille ja joka helvetin poliisille, joka ei antanut miesten ratkoa välejään rauhassa.

Se oli huuto jokaiselle saatananköyhä ja mikäsäluuletolevas ja etsätiäkukamäoon -kusipäälle. Se oli huuto Sjöbergille ja Selinille ja Harlinille ja Willisille ja kaikille, jotka olivat koskaan yrittäneet kusettaa ja määräillä.

Se oli huuto steissin jokaiselle Bingolle, Bangolle ja Bongolle ja kaikille Venicen kadunkulmissa notkuville kulta-ammaskoivijoille. Se oli huuto jokaiselle muijalle ja tuijalle, joita piti mielistellä ja kielistellä ja joita ei kiinnostanut muu kuin raha ja kuvat lehtien sivuilla. Se oli huuto kaikille pingviineille, paviaaneille, pelleille, palleille ja pöllöille ja joka vitun epäilijälle.

Se oli huuto yhdelle ihmiselle.

Se oli huuto isälle.

Tony Halme herättää yhä tunteita 15 vuotta kuolemansa jälkeen. Joillekin hän on lapsuuden sarjakuvamainen sankarihahmo, toisille julma rasisti ja soviniisti. Nykynuoret tuntevat Halmeen Youtubeen ladatuista hassuista vanhoista tv-inserteistä, joissa hän pilkkaa nykytaidetta tai yrittää ostaa huumeita.

Halme lähti vuoden 2003 eduskuntavaaleihin perussuomalaisien listoilta. Pieni ja tuntematon puolue sai hänestä muurinmurtajan. Halme keräsi 16 390 ääntä, enemmän kuin pääministeriksi noussut Anneli Jäätteenmäki. Tai ei ääniä Halmeelle annettu, ne annettiin Viikingille. Lempinimi luki jopa virallisilla äänestyslistoilla.

Viikinki oli hahmo, jonka Halme loi Yhdysvalloissa asuessaan. Hahmo puhutteli lamanjälkeisessä Suomessa valtavia massoja. Moni asia Viikingissä ei ollut totta, mutta sitä suomalaiset eivät osanneet aavistaa. Halme muovasi itsestään myyttisen sankarihahmon kirjojen ja haastattelujen avulla. Moni hänen tarinoistaan elää edelleen totuutena.

Vuosikaudet showpainijana itsensä elättänyt Halme oli oppinut, että tarinan arvoa ei mitata sillä onko se totta, vaan sillä kuinka paljon tunnetta se yleisössä herättää. Saman ymmärsi myöhemmin moni muu poliitikko, kuten showpainia vuosikymmenten ajan seurannut Donald Trump. Hänen aseensa olivat samat kuin Halmeen: pohjaton uho, omat totuudet ja väkevät viholliskuvat.

Halme puhui muun muassa maahanmuutosta tavalla, jota ei poliitikoilta ollut tuon ajan Suomessa totuttu kuulemaan. Populistinen tyyli tehoi ja toi seuraajia. Yksi Halmeen äänestäjistä oli Jussi Halla-aho, jonka maahanmuuttovastainen agenda valtasi perussuomalaiset vuosikymmen myöhemmin. Kesällä 2023 perussuomalaiset nousi hallitukseen rasismikohun saattelemana. Halmeen retoriikasta ja mielipiteistä oli tullut valtavirtaa.

Kuten kaikki parhaat showpainihahmot, myös Viikinki oli sekoitus totta ja seipitettä. Halmeen itsestään kertoman tarinan päähenkilönä oli syrjitty suomenruotsalainen poika, jonka lapsuutta varjosti äidin alkoholismi ja kodin väkivaltaisuus. Kovalla työllä pojasta kehittyi valtavan vahva ja valtavan suuri sankari, joka puolusti heikkoja ja rankaisi pahoja.

Lopulta Halmeesta tuli niin hyvä tarinankertoja, ettei kukaan tiennyt missä raja totuuden, toiveiden ja satujen

välillä kulki. Ei sitä tiennyt edes Halme itse. Hänen luomansa kertomuksen pääosasta tuli lopulta liian raskas kantaa todellisuudessa.

Jotkut osat Halmeen tarinasta ovat kiistattomia. Syntyi 6. tammikuuta 1963 Helsingin Naistenklinikalla. Voitti ammattinyrkkeilyn raskaan sarjan Suomen mestaruuden 29. syyskuuta 1997. Valittiin eduskuntaan 16. maaliskuuta 2003 Helsingin vaalipiiristä. Ampui itsensä 8. tammikuuta 2010 Helsingin Niittaajankadulla.

Moni muu asia Halmeen elämässä on peittynyt hänen punomiensa tarinoiden verkkoon. Oliko hänen lapsuutensa todella niin rankka kuin hän antoi ymmärtää? Mikä Halmeen ajoi Amerikkaan ja miten hän siellä muuttui? Ansaitisivatko kaikki Halmeen nyrkistä saaneet rangaistuksensa? Miksi hän tuhosi itsensä? Oliko hän rasisti? Miten hänen perintönsä näkyy nykypäivän Suomessa?

Vastaukset kysymyksiin löytyvät jostain myyttien viidakon seasta. Jotta voiton hetkellä uhoavaa Viikinkiä voi ymmärtää paremmin, on aloitettava Halmeen ensimmäisestä tarinasta. Siinä hänen isänsä lähtee käymään kioskillä eikä palaa koskaan.

»Myönsi käyttäneensä väkijuomia»

Tony Halme antoi julkisuuteen lapsuudestaan synkän kuvan. Hän kertoi kirjoissaan ja lukuisissa haastatteluissa, kuinka hän ja viisi vuotta vanhempi isovelji Ari kasvoivat köyhissä oloissa alkoholisoituneen äitinsä huostassa. Halmeen yhdessä toimittaja Jonni Ahon kanssa kirjoittama elämäkertateos *Jumala armahtaa – minä en* antaa jo avaussivullaan ymmärtää Halmeen elämän alkaneen karikkeisesti.

»Mun mutsi on ruotsinkielinen. Faija lähti käymään kioskilla kun mä olin puolivuotias eikä sitä ole sen jälkeen sitten näkynytkään», kirjassa kerrotaan.

Kuten moni muu Halmeen kertoma asia, tämäkin on totta vain puoliksi. Näiden puolitotuuksien ja toisinaan kiistattomien valheiden varaan kuvamme Halmeesta on kuitenkin rakentunut. Halmeesta tuli Suomessa julkisuuden hahmo vasta 90-luvun lopussa, kun hän alkoi menestyä ammattinyrkkeilijänä. Esimerkiksi iltapäivälehtien arkistoissa Halmeesta on vain muutama maininta ennen kuin hän alkaa esiintyä urheilusivuilla vuonna 1996. Kun Halme lähti ehdolle eduskuntaan, toimittajat eivät ottaneet häntä vakavasti. Hänen menneisyyttään ei perattu yhtä tiheällä

kammalla kuin kärkipoliitikkojen. Siksi lähes kaikki, mitä olemme tähän asti tienneet Halmeen 30 ensimmäisestä elinvuodesta, perustuu häneen omiin kertomuksiinsa.

Halmeen äiti Anja Remander todella oli äitinsä puolelta ruotsinkielinen. Hän syntyi 1939 Helsingissä nelilapsiseen perheeseen. Anjan isä Kauno Remander oli syntynyt Vihdissä ja puhui äidinkielenään suomea. Äiti Doris oli omaa sukua Lök. Anja lähetettiin syksyllä 1944 sotalapseksi Ruotsiin. Hän palasi vasta elokuussa 1946, juuri ennen kuin hän aloitti kansakoulun ruotsinkielissä Cygnaeusskolanissa. Perhe asui Helsingin Punavuorella, joka oli vielä 1960-luvulle saakka sataman, tehtaiden ja kapakoiden värittämä työläiskaupunginosa. Isä Kauno työskenteli aliupseerina merivoimissa. Hän osallistui talvi- ja jatkosodan aikana taisteluihin Suomenlahdella.

Anjasta kasvoi pitkä ja hoikka nainen. Hän oli jo raskaana, kun hänet vihittiin 18-vuotiaana samanikäisen Timo Kalevi Halmeen kanssa. Autonamentajana työskennellyt sulhanen oli kolmilapsisesta suomenkielisestä perheestä. Timon isä Arvi oli syntynyt Vihdissä, äiti Vieno Helsingissä. Arvi Halme oli Karjalan kannaksella taistellut sotaveteraani, joka työskenteli puutarhatyöntekijänä, varastonhoitajana ja liikeapulaisena.

Nuoripari asettui Helsingin maalaiskunnan Friherrsiin, joka sai myöhemmin suomenkielisen nimen Vapaala. Esikoispoika Ari Kalevi syntyi helmikuussa 1958. Pian Arin syntymän jälkeen perhe muutti Timon vanhempien luokse kerrostaloasuntoon Helsingin Meilahteen. Perheen toinen poika syntyi 6. tammikuuta 1963 ja sai ruotsinkieliset etunimet Tony Christian. Timon vanhempien asunto alkoi

ilmeisesti käydä pieneksi, sillä puoli vuotta Tonyn syntymän jälkeen perhe muutti omaan kaksioon. Koti löytyi Helsingin Lauttasaaresta edellisenä vuonna valmistuneesta betonikerrostalosta.

Halmeille Lauttasaari ei ollut onnellisten saari. Konttoristi Anja Halme jätti avioerohakemuksen Helsingin raastuvanoikeuteen syyskuussa 1964. Tuohon aikaan avioeroa yksipuolisesti hakevan osapuolen piti perustella, miksi hänellä on oikeus eroon.

»Mieheni, autonasentaja Timo Kalevi Halme on jo pitemmän aikaa jatkuvasti väärinkäyttänyt väkijuomia ja juopoutensa takia törkeästi laiminlyönyt velvollisuutensa ottaa osaa perheensä elatukseen», Anja kirjoitti hakemuksessaan.

Raastuvanoikeus käsitteli avioeroasiaa lokakuussa 1964. Oikeuden pöytäkirjan mukaan Timo Halme »myönsi käyttäneensä väkijuomia, mutta katsoi olevan suhteellista, milloin väkijuomien väärinkäyttämisestä oli kysymys.»

Mies myönsi, ettei ollut työskennellyt heinäkuusta lähtien »koska hänellä oli toisen irtaimen omaisuuden luvattomasta käyttämisestä viime toukokuussa tuomittu kolmen kuukauden vankeusrangaistus odottamassa.»

Anja Halme oli kutsunut oikeuteen kaksi todistajaa. Hänen ystävänsä ja siskonsa todistivat, että he olivat Halmeilla vieraillessaan nähneet Timo Halmeen usein juovukissa ja kuulleen hänen käyttävän rumaa kieltä. Lisäksi he kertoivat, että Anja Halme oli joutunut lainaamaan heiltä rahaa.

Oikeus myöntyi Anjan vaatimuksiin ja tuomitsi parisunnan avioeroon. Timo Halme muutti takaisin Meilahteen

vanhempiensa luokse. Anja ja kaksi lasta jäivät Lauttasaaren kaksioon. Timo Halme ei siis jättänyt perhettään Tonyn ollessa puolivuotias, vaan tiet erosivat Anjan aloitteesta Tonyn ollessa jo miltei kaksivuotias. Timo Halme kuoli 2015 ja Anja Remander 2020.

Timo Halme ei eron jälkeen enää poikiensa elämään osallistunut. 7 päivää -lehti haastatteli häntä Tonyn kuoleman jälkeen vuonna 2010.

»Oma näkemykseni on, että minua estettiin tapaamasta Tonya. Siihen oli alistuttava, enkä ole ollut yhteydessä myöskään hänen äitiinsä. Asialla ei kuitenkaan ole enää tänä päivänä merkitystä, kaikkeen tottuu», isä sanoi lehdelle.

Poikien kasvatusta jäi äidin harteille. Vaikka Halmeiden kotona puhuttiin suomea – olihan Ari jo kuusivuotias kun suomenkielinen isä poistui kuvioista – laittoi Anja molemmat poikansa Lauttasaaren ruotsinkieliseen kansakouluun Drumsö Folkskolaan.

Lauttasaari oli vielä puoli vuosisataa aikaisemmin ollut täyttä maaseutua. Sotien jälkeen kaupunginosa kasvoi nopeasti, kun Helsingin kaupunki alkoi rakentaa sinne kymmenittäin kerrostaloja. Helsinki tarvitsi asuntoja ihmismassoille, jotka virtasivat kaupunkiin Neuvostoliitolle luovutetuilta alueilta ja tyhjenevältä maaseudulta. Kaupunkimainen maisema levittäytyi sillansuusta länteen, päällystetyt kadut ja kivitalot korvasivat hiekkatiet ja puutalot vain muutamassa vuodessa.

Asukkaita houkuttelivat edulliset asunnot ja työpaikat. Saarella oli useita tehtaita. Kun Halmeen perhe muutti Lauttasaareen, oli alueen väkiluku juuri ylittänyt 20 000 asukkaan

rajan. Siihen se asettuikin useiksi vuosiksi. Vuonna 1965 Lauttasaaren asukkaista vajaa neljännes oli ruotsinkielisiä.

Tony Halmeen luokka säilyi lähes muuttumattomana läpi hänen kouluvuosiensa, vaikka Halmeen ollessa oppikouluikänsä hänen koulunsa muutti Lauttasaaresta Espoon Matinkylään. Oppikoulun ensimmäisen luokan oppilaslista löytyy Espoon kaupungin arkistosta. Lista on merkitty kaikkien 35 oppilaan ensisijaisen huoltajan nimi ja ammatti.

Luokalla oli huomattava määrä akateemisesti koulutettujen vanhempien lapsia. Huoltajien – useimpien kohdalla isän – joukossa on yritysjohtajia, insinöörejä ja yksi professori. Lähes koko Lauttasaaren aikanaan omistaneen Julius Tallbergin pojanpojanpoika Martin Tallberg oli Halmeen luokkatoveri ensimmäisestä yhdeksänteen luokkaan asti.

Eivät luokan kaikki lapset toki olleet varakkaista perheistä. Huoltajien joukossa oli muun muassa taksinkuljettaja, painaja ja konemestari. Klaus Suhonen oli yksi Halmeen luokkatovereista ensimmäisestä yhdeksänteen luokkaan asti. Hän pelasi myös käsipalloa Halmeen kanssa samassa junioreijoukkueessa monta vuotta. Halmeen tavoin Suhonen tuli yksinhuoltajaperheestä. Hän kertoo menettäneensä isänsä viisivuotiaana.

»Tonylla, minulla ja kolmannella kaverilla oli yksinhuoltajaäiti. Vuosien varrella heitä tuli lisää. Joillekin tuli ero, jonkun isä kuoli», Suhonen muistaa.

Toden totta, luettelossa viidellä oppilaalla on merkitty huoltajan kohdalla isän sijasta äidin nimi. Suhosen muisti on tarkka. Moni muukin hänen kertomansa asia saa vahvistuksen arkistoista.

Mutta monta Tony Halmeen kouluvuosistaan kertomaa tarinaa Suhonen muistaa aivan toisin kuin entinen luokkatoverinsa.

»Sehän vittuili kaikille muille»

Tony Halme kertoi kirjoissaan ja useissa haastatteluissa tunteneensa olonsa koulussa ulkopuoliseksi. Hän väitti olleensa koulukiusattu. Esimerkiksi vuonna 1999 Halme sanoi Iltalehdelle, että häntä vedettiin välillä porukalla turpaan, koska hän tuli köyhästä eroperheestä.

»Lapsuuden muistot jäävät aina. Sen takia musta on tullut se, mikä musta on tullut. Menestyminen on paras kosto», Halme sanoi.

Halme kuvaa esikoiskirjassaan yhtä lapsuutensa avainkokemuksista:

»Kun mä ja Arska käytiin oppikoulua, piti vielä maksaa lukukausimaksuja ja meidän kaltaiset skidit pääsi oppariin vain jos ne hyväksyttiin vapaaoppilaiksi. Lauttasaaren ruotsinkielisessä oppikoulussa oli joka syksy sama saatanan rituaali. Rehtori narisi pöntöstä koko saatanan koululle, että vapaaoppilaiksi on hyväksytty Ari Halme ja Tony Halme. Muita ei koskaan ollut kuin me. Siitä ei pää paljon alemmaksi painu, kun sitä kuuntelee vuodesta toiseen. Ja sitten vittuilitiin.»

On helppo kuvitella, että tilanne on lapselle nöyryyttävä. Tarkempi tarkastelu kuitenkin osoittaa, että Halme joko muisti väärin tai muutti totuutta tarkoituksella.

On totta, että Drumsö Svenska Samskola oli yksityinen oppikoulu, joka peri oppilailtaan lukukausimaksuja. Niistä saattoi saada vapautuksen huoltajan hakemuksesta. Anja Remanderin hakemukset syksyltä 1974 löytyvät Espoon kaupungin arkistosta. Hän haki sekä Tonylle että Arille vapaaoppilaspaikkaa samoin perustein: »Bruttotulo 1400,- Ei saa tukea lasten isältä.»

Arkistokansiossa on kuitenkin samalta syksyltä paksu nippu muitakin hakemuksia. Halmeet eivät suinkaan olleet koulun ainoita vapaaoppilaita. Heihin lukeutui myös osa tätä kirjaa varten haastatelluista Halmeen vanhoista luokkatovereista. Haastatelluista vain yksi muistaa, että vapaaoppilaat olisi joskus lueteltu koko koulun edessä.

Kukaan Halmeen entisistä luokkatovereista ei muista, että Halmetta olisi kiusattu, varsinkaan fyysisesti. Hän oli useimpia ikäisiään päätä pidempi. »Sehän vittuili kaikille muille. Se oli varmaan kansakoulussa jo 178 senttiä», Ken Nyström toteaa. »Olen minäkin saanut joskus isän kädestä häneltä», Klaus Suhonen sanoo.

Tom Jungell muistaa kuulleen vuosituhanen vaihteessa Halmeen puheita koulukiusattuna olemisesta. Ne yllättivät hänet täysin. »En nähnyt tai kokenut, että Tony olisi ollut koulukiusattu», Jungell sanoo.

Halme kehui kirjassaan kansakoululuokkansa opettajaa Else Winqvistiä. Tämä kertoi Ilta-Sanomille 2010, että Halme kuului luokan »veijareihin».

»Neljännellä luokalla samassa luokassa oli pieni ja hiljainen Stig-poika, joka oli aina muista syrjässä. Tytöt tulivat kertomaan, että Tony kiusaa Stigiä. Kysyin Tonylta, miksi

hän oli niin ilkeä. Tony vastasi, että Stigillä on isä, minulla ei», Winqvist muisteli.

Hufvudstadsbladet haastatteli Halmetta huhtikuussa 2000 tämän suomenruotsalaisuudesta. Halme toisti kirjansa väitteitä kiusatuksi tulemisesta. Hänen mukaansa syynä oli hänen köyhyytensä, joka erotti hänet luokkatovereista. Halme kuitenkin arveli, että suomenkielisessä koulussa asiat olisivat olleet vielä huonommin.

»Siellä minut olisi hyväksytty vain omassa kategoriassani: Tulin huonosta kodista ja olisin varmasti jatkanut vain niissä ympyröissä ja pyörinyt vain itseni kaltaisten lasten kanssa. Sellaiset lapset eivät tehneet hyviä asioita, he varastelivat ja asiat menivät heillä huonosti. Sen sijaan menin kouluun, jossa minun oli pakko yrittää kohota muiden tasolle, jotta he arvostaisivat minua. Muussa tapauksessa istuisin nyt varmaan vankilassa», Halme sanoi.

Lapsuutensa kotioloista Halme kertoi johdonmukaisesti hyvin karuja tarinoita. Hänen vanhat luokkatoverinsa eivät luonnollisestikaan tarkasti tiedä, mitä Halmeen kodin seinien sisällä tapahtui. Moni heistä muistaa vierailleensa Tonyn luona vain kerran tai pari. Tony kävi kyllä usein kavereillaan, joiden luona hän tapasi syödä innokkaasti. Kavereiden vanhemmat aavistivat, että Tonyn kotona ei ruokaa riittävästi ollut.

Halme itse on kertonut, että kotona häntä piinasivat paitsi nälkä myös äidin alkoholismi ja tämän miesystävien väkivaltaisuus. Muun muassa näin Halme kertoi lapsuudestaan kirjassaan *Jumala armahtaa – minä en*:

»Mun lapsuus niin pitkältä ajalta kuin mä muistan, oli suoraan sanoen pelkkää helvettiä. Mun koti oli sellainen

paikka, että jos mä olisin voinut nukkua jossain muualla, niin mä olisin nukkunut jossain muualla. Mä olin himassa niin vähän kuin mahdollista.»

»Välillä mä nukuin pari viikkoa putkeen pyöräkellarissakin. Sekin ilo loppui siihen, kun talonmies löysi mut sieltä goisaamasta.»

»Silloin ei paljon syöty, kun mutsi oli pari viikkoa etelässä ja unohti jättää fyrkkaa ja järkätä lapsenvahdin.»

Halmeen äiti kiisti monta poikansa kertomaa tarinaa tämän kirjan ilmestyttyä. Anja Remander vakuutti Ilta-Sanomille kesäkuussa 1998, ettei hän koskaan jättänyt lapsiaan heitteille eikä näillä ollut koskaan pula ruoasta. Hän myös kiisti olevansa alkoholisti.

»Erosin miehestäni 60-luvun alussa, jolloin yksinhuoltajaäidin elämä oli moninkertaisesti vaikeampaa kuin nykyisin. Tein melkein 20 vuotta kahta työtä, jotta pystyin itse elättämään perheeni. Minulle on ollut kunnia-asia, ettei minun ole koskaan tarvinnut avata sosiaalihuollon ovea. Meillä ei ollut tarjolla chateaubriandia, mutta tavallista suomalaista kotiruokaa oli pöydässä joka päivä», Remander kertoi ja jatkoi:

»Olin ensin toimistotyössä päivän, tulin kotiin ja laitoin lapsille ruokaa, sitten menin vielä yöksi nakkikioskiin myymään. Semmoista yötä ei ollut, etten olisi töistä palattuani katsonut, ovatko molemmat pojat vuoteissaan nukkumassa.»

Äiti kiisti täysin poikansa tarinan etelänreissusta, jonka ajaksi hän olisi jättänyt lapsensa oman onnensa nojaan.

»Ei ole totta! Lapset eivät ole koskaan olleet kotona ilman asiallista hoitoa. Jos olisin tehnyt sellaista, mitä Tony väittää, kyllä lastensuojeluviranomaiset olisivat vieneet minulta lapset

välittömästi. Sitä paitsi omat vanhempani ja siskoni asuivat myös ihan naapurissamme, siellä pojilla oli myös rakastavia läheisiä, jotka olisivat varmasti puuttuneet asiaan.»

Tony Halme väitti kirjassaan, että hänen äidillään oli lukuisia väkivaltaisia miesystäviä. Hän väittää yhden heistä pahoinpidelleen äitinsä niin pahoin, että äiti joutui useiksi päiviksi sairaalaan ja tämän kasvot turposivat tunnistamattomiksi.

»Mutsin äijien kanssa oli aina samanlaista. Ensin vedettiin koko ilta viinaa ja sitten mutsi sai turpaansa. Me kuunneltiin Arskan kanssa meidän yhteisessä huoneessa seinän takana joka saatanan yö, kun mutsia haukuttiin lehmäksi ja huoraksi», Halme kertoi.

Anja Remander sanoi Ilta-Sanomille 1998, etteivät hänen miesystävänsä vaihtuneet jatkuvasti, vaan hän eli useita vuosia niin, ettei hänellä ollut miestä lainkaan. Remanderin mukaan hänellä oli yksi, muutaman vuoden pituinen vaikea suhde, joka sisälsi myös väkivaltaa.

Mikäli äidin kertoma yhdestä väkivaltaisesta suhteesta on totta, viittaa hän sillä mitä ilmeisimmin toiseen avioliittoonsa. Anja Remander avioitui keväällä 1975 itseään kahdeksan vuotta nuoremman miehen kanssa. Tämä oli syntyisin Pohjanmaalta ja ammatiltaan autonkuljettaja. Myös hänellä oli takanaan yksi aikaisempi avioliitto. Mies oli muuttanut Halmeiden kanssa samaan asuntoon edellisenä syksynä.

Avioliitto kesti kaksi vuotta. Pariskunnalle tuomittiin avioero toukokuussa 1977 Espoon kihlakunnanoikeudessa. Tuolloin puhelunvälittäjänä työskennellyt Anja syytti miestänsä sekä pettämisestä että väkivaltaisuudesta. Oikeuden

papereista käy ilmi, että suhde oli rikkoutunut pysyvästi saman vuoden maaliskuussa.

Lääkärinlausunnon mukaan Anja oli käynyt lääkärissä 16. maaliskuuta ja kertonut miehensä pahoinpidelleen häntä käsin muutama päivä aikaisemmin. Anjalla oli huuli turvoksissa ja suuri mustelma vasemmassa olkavarressa. Mies oli Anjan ilmoituksen mukaan jättänyt perheen tämän jälkeen. Mies itse kertoi menettäneensä työnsä 18. maaliskuuta.

Oikeudessa kuultiin todistajana miehen pikkuveljää, joka oli asunut edellisen syksyn perheen kotona. Hän kertoi nähneensä pariskunnan riidelleen usein juovuksissa keskenään ja riitojen päättyneen kolmesti pieneen pahoinpitelyyn, »eräänlaiseen lääppimiseen». Toisena todistajana oli nainen, joka kertoi olleensa sukupuoli-suhteessa miehen kanssa maaliskuusta alkaen. Kihlakunnanoikeus katsoi pahoinpitelyn jääneen selvittämättä mutta totesi miehen tehneen huorin, joten avioero myönnettiin.

Jos Anja Remanderin toinen mies olisi pahoinpidellyt hänet sairaalakuuntoon, olisi hän varmasti viitannut tapaukseen avioerohakemuksessaan. On toki mahdollista, että pahoinpitelyyn syyllistyi joku toinen Halmeiden luona ollut mies, mutta tämä ei sovi Anjan kertomukseen yhdestä väkivaltaisesta suhteesta.

Joka tapauksessa Tony Halme käytti kertomusta tunnistamattomaksi hakatusta äidistään pönkittämään omaa imagoaan naisiin kohdistuvan väkivallan lujana vastustajana. Näin hän julisti esikoiskirjassaan:

»Se näky mutsista tatuoitui mun mieleeni ikuisesti ja teki musta yhdessä asiassa aivan ehdottoman. Mä en vihaa ja

halveksi mitään muuta tässä maailmassa niin paljon kuin naisten hakkaajia. Jos mä näen jonkun kapakassa tai kadulla pahoinpitelevän naista, mä menen heti väliin ja vedän sitä jätkeä turpaan.»

Anja Remander sanoi, että hänen oli vaikea ymmärtää, miksi hänen poikansa antoi äidistään kirjassaan niin julman kuvan.

»Mietin haluaako Tony tällä tavalla edistää kirjansa myyntiä. Joskus sanotaan jostain ihmisestä, että hän olisi valmis myymään vaikka isoäitinsä; minusta Tony on nyt ollut härski ja myynyt oman äitinsä», Remander lausui Ilta-Sanomille.

Huhtikuussa 1999 Anja Remander teki rikosilmoituksen Apu-lehdestä, jonka sivuilla Halme oli myös puhunut kurjasta lapsuudestaan ja äitinsä alkoholismista. Asianajajansa välityksellä Remander kiisti kärsineensä alkoholismista tai antaneensa lapsiansa nähdä nälkää. Remander syytti lehden toimittajia ja lehden painanutta kirjapainoa julkisesta herjauksesta ja yksityiselämän loukkaamisesta vaatien yhteensä 225 000 markan korvauksia. Rikosilmoitus ei johtanut syytteen. Syyttäjät katsoi, että Remander ei ollut artikkeleissa tunnistettavissa eikä toimittajien tarkoituksena ollut hänen loukkaamisensa.

Halmeiden kotioloista totuuden voisi kertoa nykyisin vain isovelji Ari, jota Tony myöhemmin usein kiitti tuesta vaikeina lapsuusvuosina. Ari Halme ei ole kuitenkaan antanut 20 vuoteen haastatteluja millekään medialle, eikä hän myöskään suostunut todistajaksi äitinsä ja Apu-lehden välisessä jutussa. Hän kieltäytyi tyttärensä välityksellä myös tähän kirjaan osallistumisesta.

» Tony Halmeena mä synnyin, ja Tony Halmeena mä kuolen. »

Politiikan pelisäännöt muuttaneen
ristiriitaisen showmiehen
traaginen tarina.

www.wsoy.fi

99.1

ISBN 978-951-0-50579-3